

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Carme Pinós

Αρχιτέκτων, επικεφαλής του γραφείου Estudio Carme Pinós (Βαρκελώνη),
καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο του Kassel

www.il04.llull.cat

“Φτιάχνουμε τις πόλεις, δεν τις χτίζουμε απλά”

■ Αλεξάνδρα Γούτα

Η Carme Pinós είναι μια «αγωνίστρια» της αρχιτεκτονικής ήδη από τη δεκαετία του 1980, όταν η Ισπανία, μια χώρα σε κρίση και τότε, «ήταν μια έρημος», όπως λέει χαρακτηριστικά. Κι όμως, μιλώντας με την πολυβραβευμένη Ισπανίδα αρχιτέκτονα, πρώην συνεργάτιδα του Enric Miralles, βλέπεις τον ενθουσιασμό του ανθρώπου, που μόλις ξεκίνησε την καριέρα του.

Όταν η Carme Pinós, επικεφαλής σήμερα του γραφείου Estudio Carme Pinós (Βαρκελώνη) και καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο του Kassel, λέει ότι «κάθε νέο project είναι μια ωραία περιπέτεια», το πρόσωπό της φωτίζεται. Όπως και όταν εξηγεί γιατί ο υπεύθυνος αρχιτέκτονας είναι και ελεύθερος.

Όπως επισημαίνει στη συνέντευξή της στο «Τ», το χειρότερο πράγμα που μπορεί να κάνει μια χώρα εν μέσω κρίσης είναι οι «εκπτώσεις» στην ανώτατη παιδεία. Αντίθετα, η επαγγελματική κινητικότητα δεν πρέπει να φοβίζει τους αρχιτέκτονες που γίνονται «μετανάστες» λόγω της οικονομικής κρίσης. Άλλωστε, όπως λέει, η ιστορία της ανθρωπότητας είναι ιστορία μετακινήσεων και οι μετακινήσεις αποτελούν τον τρόπο με τον οποίο εξελίσσονται οι πολιτισμοί.

Η ίδια ...δεν βλέπει συχνά το σπίτι της, καθώς –όπως επισημαίνει– αναζητά διεθνείς αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς σε όλον τον κόσμο, από τη Γαλλία μέχρι τη Ρωσία, «κυνηώντας» projects για τη δημιουργία δημόσιων χώρων, όπου γεννιούνται οι κοινότητες των πόλεων.

Συναντήσαμε την Carme Pinós, με την ευκαιρία διάλεξης, που έδωσε τον Ιούνιο στη Θεσσαλονίκη, ύστερα από πρόσκληση του Β' Τομέα Αρχιτεκτονικού και Αστικού Σχεδιασμού του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του ΑΠΘ. Η ομιλία διοργανώθηκε από το τμήμα Αρχιτεκτόνων της ΠΣ ΑΠΘ και το ΤΕΕ/ΤΚΜ.

-Η Ισπανία, όπως και η Ελλάδα, βρίσκεται τα τελευταία χρόνια εν μέσω μιας οικονομικής κρίσης άνευ προηγουμένου. Πώς έχει επηρεάσει αυτό την αρχιτεκτονική στην Ισπανία μέχρι στιγμής;

-Στην Ισπανία έχουμε γενικά καλούς αρχιτέκτονες. Η διοίκηση της χώρας έχει δώσει πολλές ευκαιρίες στους αρχιτέκτονες για να αναπτύξουν τη δουλειά τους και γι' αυτό στην Ισπανία έχουμε πολύ καλά κτήρια και φανταστικούς αρχιτέκτονες. Όχι ότι είναι όλοι καλοί, αλλά πάνω από το 20% είναι καλοί κι αυτό είναι ένα ικανοποιητικό ποσοστό. Και τώρα μπορούν ν' αναλάβουν –όπως εγώ– και έργα στο εξωτερικό.

Μέσα στη χώρα, τώρα με την κρίση, τα πράγματα είναι και θα είναι δύσκολα ως προς τις νέες κατασκευές, αλλά μπορούν πάντα να ξαναχτίσουν/ανακαινίσουν ήδη υφιστάμενα κτήρια.

Αν όμως δει κάποιος τους ξένους, μη Ισπανούς αρχιτέκτονες, τους βλέπει να δουλεύουν σε όλον τον κόσμο. Οι Άγγλοι για παράδειγμα: αρχιτέκτονες όπως ο Rich Rogers έχουν γραφεία παντού, συμπεριλαμβανομένης της Μαδρίτης και της Βαρκελώνης. Οι Ισπανοί μπορούν κάλλιστα να

βρουν δουλειές στη Νότια Αμερική, όπου και η γλώσσα είναι κοινή, αλλά και στην Ασία.

Σε γενικές γραμμές, όμως, οι Ισπανοί είμαστε τόσο κοντά στις οικογένειές μας, που δεν μπορούμε να σκεφτούμε ότι δουλειά υπάρχει και έξω από τη χώρα. Κι όμως, οι Ισπανοί αρχιτέκτονες πρέπει να ψάξουμε για δουλειές στο εξωτερικό, γιατί είμαστε πολύ καλοί, αυτό είναι το μέλλον.

«Το πολυτεχνείο και γενικά το πανεπιστήμιο, ιδίως στην περίοδο της κρίσης, πρέπει να είναι στην κορυφή, γιατί αν έχουμε καλή εκπαίδευση, δουλειές υπάρχουν παντού. Μπορείς να δουλέψεις παντού και μετά να γυρίσεις πίσω. Το πρόβλημα δεν είναι τόσο η κρίση, όσο η υποβάθμιση της εκπαίδευσης. Αν υποβαθμίσεις το επίπεδο της εκπαίδευσης, αυτό είναι καταστροφικό».

-Κατά την άποψή σας, γιατί είναι οι Ισπανοί αρχιτέκτονες τόσο καλοί;

Οι λόγοι θεωρώ ότι είναι δύο. Πρώτον, η καλή εκπαίδευση. Το πολυτεχνείο και γενικά το πανεπιστήμιο, όμως, ιδίως στην περίοδο της κρίσης, πρέπει να είναι στην κορυφή, γιατί αν έχουμε καλή εκπαίδευση, δουλειές υπάρχουν παντού. Μπορείς να δουλέψεις παντού και μετά να γυρίσεις πίσω. Το πρόβλημα δεν είναι τόσο η κρίση, όσο η υποβάθμιση της εκπαίδευσης. Αν υποβαθμίσεις το επίπεδο της εκπαίδευσης, αυτό είναι καταστροφικό.

Ο δεύτερος λόγος θεωρώ ότι είναι η πρακτική: μπορείς πάντα να έχεις το πνεύμα να κάνεις ωραία πράγματα μακριά από την κερδοσκοπία και το εύκολο χρήμα. Η κερδοσκοπία είναι αρρώστια για όλους τους πολιτισμούς και τις κουλτούρες.

Ξεκίνησα την καριέρα μου μέσα σε μια μεγάλη κρίση. Στο τέλος του '70 η Ισπανία ήταν μια έρημος.

Ίσως ήταν χειρότερα τότε, σε σχέση με τώρα, έστω και αν υπήρχε λιγότερος ανταγωνισμός [...] Δουλειές έρχονται από οπουδήποτε. Και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι σήμερα υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες σε όλον τον κόσμο, τις οποίες μπορούμε να αξιοποιήσουμε, ακόμη και αν βρίσκονται έξω από τα σύνορα της χώρας μας

-Όταν ξεκινήσατε τη δική σας καριέρα, ποιος ήταν ο μεγαλύτερος φόβος σας;

-Ξεκίνησα την καριέρα μου μέσα σε μια μεγάλη κρίση. Στο τέλος του '70 η Ισπανία ήταν μια έρημος (σ.σ. αποφοίτησε από την Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona το 1979 και το 1982 ξεκίνησε τη συνεργασία με τον Miralles). Ίσως ήταν χειρότερα τότε, σε σχέση με τώρα, έστω και αν υπήρχε λιγότερος ανταγωνισμός για το επάγγελμα του αρχιτέκτονα, γιατί υπήρχαν πολύ λιγότεροι αρχιτέκτονες. Δουλειές έρχονται από οπουδήποτε. Και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι σήμερα υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες σε όλον τον κόσμο, τις οποίες μπορούμε να αξιοποιήσουμε, ακόμη και αν βρίσκονται έξω από τα σύνορα της χώρας μας, στη Λατινική Αμερική ή την Ασία για παράδειγμα, στην περίπτωση των Ισπανών. Η ιστορία της ανθρωπότητας άλλωστε είναι ιστορία μετακινήσεων. Τη στιγμή που ανακαλύψαμε την Αμερική, πόσοι άνθρωποι μετανάστευσαν εκεί; Η ανταλλαγή είναι ο τρόπος με τον οποίο εξελίσσεται η κουλτούρα και ο πολιτισμός μας.

-Ποια είναι τα βασικά στοιχεία, που λαμβάνετε υπόψη όταν σας παραγγέλνουν ένα project;

-Φτιάχνουμε την πόλη, δεν τη χτίζουμε απλά. Το πρώτο που κάνω λοιπόν, είναι να παρατηρώ το περιεχόμενο, το πώς οι άνθρωποι πρέπει να σχετίζονται ο ένας τον άλλον, πώς πρέπει να νιώθουν τα παιδιά όταν πηγαίνουν στο σχολείο, ποιο είναι

www.news.university.ie.edu

το ιδανικό εργασιακό περιβάλλον για τους εργαζόμενους στα γραφεία. Αυτή είναι η ευθύνη του αρχιτέκτονα στην ανάπτυξη ενός project. Η αρχιτεκτονική στο κέντρο μιας πόλης αλλάζει την πόλη – αυτό είναι το σημαντικότερο για εμένα και πρέπει να έχεις συναίσθηση του πώς αλλάζει την πόλη, πώς ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο και πώς το αντιλαμβάνεται.

Τα κτήρια πρέπει να σχεδιάζονται για τους ανθρώπους. Αλλά όταν δίνεις υπερβολική έμφαση σε συγκεκριμένες πτυχές της λειτουργικότητάς τους, πρέπει να έχεις υπόψη σου ότι αυτή αλλάζει πολύ γρήγορα: το καλύτερο νοσοκομείο σήμερα, σίγουρα δεν θα είναι το καλύτερο αύριο. Πρέπει να λαμβάνεις υπόψη την ποιότητα του χώρου. Το να είσαι πολύ προσανατολισμένος στην πρακτικότητα είναι επικίνδυνο μερικές φορές.

Σε μια πρόσφατη συνομιλία με τον Jan Gehl, ο Δανός αρχιτέκτονας μου είχε πει ότι θεωρεί πως το βασικό λάθος των αρχιτεκτόνων σήμερα είναι η υπερβολική έμφαση που δίνουν στο «φαίνεσθαι» των κτηρίων, τη φόρμα τους, αντί να νοιάζονται περισσότερο για τους ανθρώπους που τα κατοικούν και τη λειτουργικότητά τους. Συμμερίζεσθε;

-Τα κτήρια πρέπει να σχεδιάζονται για τους ανθρώπους. Αλλά όταν δίνεις υπερβολική έμφαση σε συγκεκριμένες πτυχές της λειτουργικότητάς τους, πρέπει να έχεις υπόψη σου ότι αυτή αλλάζει πολύ γρήγορα: το καλύτερο νοσοκομείο σήμερα, σίγουρα δεν θα είναι το καλύτερο αύριο, με βάση την τεχνολογία που θα υπάρχει. Πρέπει να δημιουργείς περισσότερο με βάση την ποιότητα του χώρου. Το να είσαι πολύ προσανατολισμένος στην πρακτικότητα είναι επικίνδυνο μερικές φορές. Η διαφορά μεταξύ αρχιτεκτόνων και πολιτικών μηχανικών, όταν φτιάχνουν κτήρια, είναι ότι πολ-

λές φορές οι δεύτεροι λαμβάνουν πολύ σοβαρά υπόψη τους την πρακτική και προγραμματίζουν προς μία συγκεκριμένη κατεύθυνση. Πρέπει να δώσουμε μεγαλύτερη έμφαση στην ποιότητα ενός χώρου, που μπορεί να αλλάξει, ανάλογα με τους ανθρώπους που μένουν μέσα.

Σήμερα, τα κτήρια αλλάζουν συνεχώς και βλέπουμε πολλά κτήρια που μένουν σήμερα ανενεργά επειδή είναι υπερβολικά «πραγμασιτικά». Αντίθετα, βλέπουμε εκκλησίες που γίνονται μουσεία ή ξενοδοχεία, μπορούμε να φανταστούμε ακόμη και νοσοκομεία να μετατρέπονται σε ξενοδοχεία.

Δουλεύω πολύ ελεύθερα. Δεν είμαι «σκλάβο» της [αρχιτεκτονικής] γλώσσας και κάθε project είναι μια περιπέτεια για εμένα. Όταν έχεις συναίσθηση της ευθύνης σου, τα λάθη σου δεν θα είναι μεγάλα και άρα είσαι ελεύθερος να προσεγγίζεις κάθε project σαν μια ωραία περιπέτεια.

-Με ποιες λέξεις θα περιγράφατε τον τρόπο που «εκφράζετε» τον εαυτό σας μέσα από την αρχιτεκτονική;

-Δεν ξέρω, ίσως αυτό είναι ένα ερώτημα που θα μπορούσαν ν' απαντήσουν ευκολότερα οι κριτικοί της δουλειάς μου. Αν πρέπει να πω πώς νιώθω η ίδια, αισθάνομαι πως φροντίζω για το περιεχόμενο και τους ανθρώπους που μένουν μέσα στα κτήρια που δημιουργώ. Δουλεύω πολύ ελεύθερα. Δεν είμαι «σκλάβο» της [αρχιτεκτονικής] γλώσσας και κάθε project είναι μια περιπέτεια για εμένα.

Όταν έχεις συναίσθηση της ευθύνης σου, είσαι πραγματικά ελεύθερος να δημιουργείς. Γιατί, ακριβώς επειδή λειτουργείς πολύ υπεύθυνα, τα λάθη σου δεν θα είναι μεγάλα και άρα είσαι ελεύθερος να προσεγγίζεις κάθε project σαν μια ωραία περιπέτεια.

-Πόσο ελεύθερος, όμως, μπορεί να είναι ένας/μία αρχιτέκτονας, όταν του/της γίνεται συγκεκριμένη παραγγελία για ένα project;

-Αυτό είναι ένα πρόβλημα. Θυμάμαι κάποτε μια γυναίκα που ήρθε σε εμένα με σχέδια για ένα πολύ κλασικό κτήριο, μια κατοικία – μάλλον της σύστησαν λάθος αρχιτέκτονα! Τελικά όμως, το σπίτι έγινε απολύτως μοντέρνο. Μου πήρε χρόνο να της εξηγήσω [γιατί πίστευα ότι έπρεπε να γίνει έτσι] αλλά τελικά τα κατάφερα. Αν εξηγήσεις τα πλεονεκτήματα στον πελάτη, ο πελάτης καταλαβαίνει. Πρέπει να δουλεύεις πολύ, να σκέφτεσαι πολύ και να κάνεις προβολές στο μέλλον για να μπορείς να πείσεις [για τη θέση σου] αυτόν που σου αναθέτει ένα project.

-Ποιο είναι το «επόμενο μεγάλο στοίχημα» για εσάς;

-Θέλω να δουλέψω σε δημόσιους χώρους, στην πόλη, σε χώρους όπου δημιουργείται η κοινότητα, όπου οι άνθρωποι σχετίζονται μεταξύ τους. Γι' αυτόν το λόγο, αυτή την εποχή αναζητώ νέους διεθνείς διαγωνισμούς με αυτό το αντικείμενο. Για παράδειγμα, δεν ξέρω αν θα επιλεγώ, αλλά το ελπίζω, για μια πλατεία-πάρκο 14 εκταρίων στη Μόσχα. Παρουσίασα ήδη το βιογραφικό μου την περασμένη εβδομάδα, αλλά το ίδιο υποθέτω ότι έχουν κάνει όλοι οι αρχιτέκτονες του κόσμου και θα επιλεγούν μόνο πέντε. Αυτού του είδους τα έργα μου αρέσουν περισσότερο από τις αστι-

Συνέχεια στη σελίδα 22 ➔

Η Pinós έγινε γνωστή αρχικά από τη συνεργασία με τον Enric Miralles το διάστημα 1984-1991. Γνωστό έργο εκείνης της περιόδου αποτελεί το κοιμητήριο στην Igualada. Από το 1991 (χρονολογία ίδρυσης του γραφείου της Estudio Carme Pinós) μέχρι σήμερα έχει βραβευτεί σε πολλούς διαγωνισμούς στη χώρα της και διεθνώς.

Παράλληλα έχει διδάξει σε σημαντικά πανεπιστήμια, όπως τα Columbia University, Ecole Polytechnique Fédérale (Lausanne), καθώς και το Harvard University Graduate School of Design μεταξύ άλλων.

Έχει σημαντικές αναγνωρίσεις όπως το National Prize of Architecture of the Superior Council of Spanish Architect (1995), το Πρώτο Βραβείο στη Μπιενάλε της Ισπανίας (2008) και το Εθνικό Βραβείο Αρχιτεκτονικής και Δημοσίου Χώρου της κυβέρνησης της Καταλονίας (2008). Πρόσφατα εξελέγη μέλος του American Institute of Architects και μέλος του International Fellowship of the Royal Institute of British Architects.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Συνέντευξη από τη σελίδα 19

κές κατοικίες –όχι ότι αυτές δεν μου αρέσουν, αλλά προτιμώ τα κτήρια σε δημόσιους χώρους, τα πάρκα, τις πλατείες.

Κάθε πόλη, κοινότητα και κοινωνία έχει τον δικό της τρόπο να αντιδρά και οι άνθρωποι της τον δικό τους τρόπο να σχετίζονται μεταξύ τους. Εδώ στη Θεσσαλονίκη είστε στις ταράτσες, στα μπαρ και την παραλία. Στις σκανδιναβικές χώρες έχουν ανάγκη να τρέξουν, να κάνουν ποδήλατο ή να βγάλουν βόλτα τον σκύλο. Σε όλες τις περιπτώσεις, όμως, οι πόλεις πρέπει να προσφέρουν στους κατοίκους τους χώρους για να σχετίζονται μεταξύ τους. Αυτόν τον σκοπό πρέπει να εξυπηρετεί η πόλη, για αυτό γεννήθηκαν οι πόλεις.

-Υπάρχει κάποια άλλη πόλη, εκτός από τη Μόσχα, στην οποία θα θέλατε να δουλέψετε;

-Σε κάθε πόλη του κόσμου! Μου αρέσουν οι πόλεις, να δουλεύω πάνω τους. Πρόσφατα κερδίσαμε έναν διαγωνισμό στη Γαλλία για να κάνουμε το master plan, που θα αλλάξει το κέντρο μιας μικρής πόλης, του St Dizier, τη θέση του καναλιού της και το μικρό λιμάνι της. Επίσης, θα μεταφέρουμε την αγορά της. Είναι ωραίο να βλέπεις μια πόλη να μεταμορφώνεται σε μια πιο ευτυχισμένη πόλη! Το έργο εκτιμώ ότι θα είναι έτοιμο το 2020. Στην πόλη αυτή δημιουργούμε χώρους όπου οι άνθρωποι μπορούν να περπατούν και να είναι πιο κινητικοί και δραστήριοι. Οι πόλεις γενικά χρειά-

ζονται χώρους για παιχνίδι και ψυχαγωγία, όπου οι άνθρωποι μπορούν να παρατηρούν, να συναντούν άλλους ανθρώπους. Κάθε πόλη, κοινότητα και κοινωνία έχει τον δικό της τρόπο να αντιδρά και οι άνθρωποι της τον δικό τους τρόπο να σχετίζονται μεταξύ τους. Εδώ στη Θεσσαλονίκη είστε στις ταράτσες, στα μπαρ και την παραλία. Στις σκανδιναβικές χώρες έχουν ανάγκη να τρέξουν, να κάνουν ποδήλατο ή να βγάλουν βόλτα τον σκύλο. Σε όλες τις περιπτώσεις, όμως, οι πόλεις πρέπει να προσφέρουν στους κατοίκους τους χώρους για να σχετίζονται μεταξύ τους. Αυτόν τον σκοπό πρέπει να εξυπηρετεί η πόλη, γι' αυτό γεννήθηκαν οι πόλεις.

Οι πολιτικοί κάποιες φορές εκμεταλλεύονται τους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς για τη δημοσιότητα, για να δείξουν στον πληθυσμό ότι έχουν projects σε εξέλιξη. Έτσι, συχνά εκμεταλλεύονται τους αρχιτέκτονες, τους οποίους δεν πληρώνουν και πολλά έργα μένουν στα χαρτιά, γιατί οι διαγωνισμοί χρησιμοποιούνται ως ένα είδος προπαγάνδας από τους πολιτικούς.

-Στην Ελλάδα οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί για δημόσια έργα μένουν, στη συντριπτική πλειοψηφία τους, «στα χαρτιά». Ποια είναι η γνώμη σας για τους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και τι πρέπει να γίνει για να λειτουργούν καλύτερα;

-Στην Ισπανία και τη Γαλλία όλα τα δημόσια κτήρια πρέπει να γίνονται μέσω διαγωνισμών. Οι δι-

αγωνισμοί είναι καλοί, γιατί δίνεται σε πολλούς ανθρώπους η δυνατότητα να συμμετάσχουν και να κερδίσουν. Αλλά έχουν και την κακή τους πλευρά, γιατί σε έναν βαθμό γίνεται εκμετάλλευσή τους.

Οι πολιτικοί κάποιες φορές εκμεταλλεύονται τους διαγωνισμούς για τη δημοσιότητα, για να δείξουν στον πληθυσμό ότι έχουν projects σε εξέλιξη. Έτσι, συχνά εκμεταλλεύονται τους αρχιτέκτονες, τους οποίους δεν πληρώνουν ή τους πληρώνουν μόνο με ένα πολύ μικρό μέρος των συμφωνηθέντων, και πολλά έργα μένουν στα χαρτιά, γιατί οι διαγωνισμοί χρησιμοποιούνται ως ένα είδος προπαγάνδας από τους πολιτικούς.

-Έχετε διαβάσει κάποιο καλό βιβλίο αρχιτεκτονικής τελευταία;

-Ναι! Ένα που μου άρεσε πολύ είναι το «Carne y Piedra» (σ.σ. στο πρωτότυπο "Flesh and Stone") του Αμερικανού Richard Sennett.

-Κάποια συμβουλή για τους αρχιτέκτονες που ξεκινούν τώρα την καριέρα τους;

-Να έχουν στο νου τους πάντα την ευθύνη τους, το πώς μπορούν να επηρεάσουν θετικά τη συμπεριφορά και τη ζωή των ανθρώπων. Να είναι αισιόδοξοι και χωρίς κόμπλεξ. Τώρα διανύουμε μια περίοδο που οι καταστάσεις είναι τέτοιες, που πρέπει να κάνουμε κάποια μικρά πράγματα για αρχή. Δεν πειράζει. Θα έρθει η εποχή και για τα μεγάλα. Δεν πρέπει να έχουμε κόμπλεξ. ■

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΕΕ/ ΤΚΜ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2020

Συνέντευξη από τη σελίδα 06

κατά το δυνατόν μεταποιημένων, και όχι απλώς συσκευασμένων. Παράλληλα χρειάζεται να περιοριστεί η διάθεση των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων ως πρώτης ύλης μόνον σε τοπικό επίπεδο (τουρισμός, εγχώρια κατανάλωση, μεταποίηση). Η χρήση της γης για ανανεώσιμες πηγές ενέργειες πρέπει να εστιαστεί στις άγονες περιοχές και όχι στους εύφορους αγρούς, ενώ χρειάζεται να προωθηθεί, με κατάλληλα κίνητρα, η επί τόπου παραγωγή των υλικών και του εξοπλισμού των εγκαταστάσεων.

Ισόρροπη αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου.

Ενιασχύσεις της αξιοποίησης των ορυκτών στην εγχώρια μεταποίηση, προς εμπλουτισμό του επώνυμου εμπορικού – τουριστικού – πολιτιστικού προϊόντος.

Ανάπτυξη Μεταποιητικής δραστηριότητας

Οι τρεις παραπάνω δράσεις προϋποθέτουν την ανάπτυξη μεταποιητικής δραστηριότητας η οποία θα τις υποστηρίξει, θα εξασφαλίζει τον εξοπλισμό τους και θα αξιοποιεί τα προϊόντα τους.

Εάν οι μη ανανεώσιμες ορυκτές ύλες εξαγονται κύ-

δν, εάν τα γεωκτηνοτροφικά προϊόντα αποστέλλονται ακατέργαστα και εάν όλος ο εξοπλισμός, από τον απλούστερο δυνατό τουριστικό έως τον πλέον προηγμένο των ανανεώσιμων πηγών, είναι εισαγόμενος, τότε η απασχόληση θα είναι η ελάχιστη δυνατή, η εγχώρια προστιθέμενη αξία μηδενική και η όποια ανάπτυξη πλασματική, βραχυπρόθεσμη και θνησιγενής.

Κατά συνέπεια είναι άμεση ανάγκη για υποστήριξη της μεταποιητικής δραστηριότητας.

Παράλληλα χρειάζεται να υποστηριχθεί η δημιουργία clusters ώστε να αρθούν προβλήματα ανταγωνιστικότητας λόγω κλίμακας. Υπενθυμίζεται ότι ήδη από το Β'ΚΠΣ έγινε απόπειρα εισαγωγής των clusters στο ελληνικό επιχειρηματικό τοπίο με πενιχρά αποτελέσματα.

Πολιτικές δράσεις

Η ΠΚΜ περιλαμβάνει στα γεωγραφικά της όρια το μεγαλύτερο Πανεπιστήμιο της Ελλάδας και μια σειρά από αξιόλογα εκπαιδευτικά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα. Κατά συνέπεια υπάρχει και δυνατότητα έρευνας με στόχο καινοτόμους υπηρεσίες και προϊόντα, αλλά και τεράστια δεξαμενή ταλαντούχων και καταρτισμένων επιστημόνων, η οποία δυστυχώς εκρέει προς το εξωτερικό. Ένα ζήτημα είναι η απομόνωση των ερευνητικών ιδρυμάτων από την παραγωγή. Ένα άλλο είναι έλλειψη αρχικού κεφαλαίου (seed capital) που εμποδίζει την υλοποίηση των ιδεών των νέων επιστημόνων.

Προτάσεις:

- Δημιουργία προγραμμάτων μικροχρηματοδότησης για "start-up" εταιρείες με ταχύτατη αξιολόγηση και εκταμίευση.

Σχετικά προγράμματα που τρέχουν σήμερα, εξαιρώντας τα υπόλοιπα προβλήματα, καθυστερούν σημαντικά, με αποτέλεσμα η όποια καινοτομία να γίνεται παρωχημένη. Επειδή ο έλεγχος τόσο μεγά-

λης κλίμακας προτάσεων είναι σχετικά δύσκολος, προτείνεται να ανατεθεί η διαχείριση των κονδυλίων στους αντίστοιχους φορείς. Για παράδειγμα, για τους Μηχανικούς το ρόλο του διαχειριστικού φορέα μπορεί να αναλάβει το ΤΕΕ/ΤΚΜ. Επίσης, το τεχνικό επιμελητήριο σε συνεργασία και με άλλους επιστημονικούς και επαγγελματικούς φορείς θα μπορούσε να υποστηρίξει και προγράμματα δι-επιστημονικού χαρακτήρα.

- Δημιουργία Προ-θερμοκοιτίδων Νέων Επιστημόνων.

Προτείνεται η δημιουργία και ενίσχυση του θεσμού της προ-θερμοκοιτίδας (pre-incubation) και συνόδου εργαλείου μικρο-χρηματοδότησης για νέους επιστήμονες με στόχο την αναστροφή διαρροής ανθρωπίνου δυναμικού υψηλής κατάρτισης (Brain Draining) και τη δημιουργία καινοτόμων επιχειρήσεων.

Ενίσχυση μηχανισμών διαμεσολάβησης μεταξύ έρευνας και παραγωγής και μεταφοράς τεχνολογίας. Το ΤΕΕ/ΤΚΜ μπορεί να αναλάβει πρωτεύοντα ρόλο σε αυτή τη διαμεσολάβηση, ως επιστημονικός φορέας που οι αρμοδιότητές του το ευρύτατο πεδίο δραστηριοτήτων των μελών του περιλαμβάνουν ακριβώς τους τομείς των οποίων επιχειρείται η σύνδεση.

- Άμεση ενεργοποίηση της Αλεξάνδρειας Ζώνης Καινοτομίας.

Προτείνεται η δημιουργία του πρώτου θύλακα για τη Ζώνη Καινοτομίας χρησιμοποιώντας την υπάρχουσα υποδομή του Ε.Θ.Α.Γ.Ε. και την προεργασία που έχει γίνει για το cluster στον Αγροδιατροφικό τομέα (BioAgroFood Cluster).

- Ανάπτυξη Ηλεκτρονικών Υποδομών και Υπηρεσιών.

Για τις απομακρυσμένες περιοχές της περιφέρειας, ο στόχος της κοινωνικής συνοχής να συνδεθεί με ανάπτυξη υποδομών ευρυζωνικότητας και πολλαπλών υπηρεσιών. ■